

ارزیابی وضعیت نشریات علمی رتبه الف کمیسیون نشریات بر اساس شاخص‌های مورد نظر پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس

احسان احتشام‌نژاد *

دکتر احسان‌نژاد

استادیار، گروه پژوهشی تامین مالی و اقتصاد علم، فناوری و نوآوری،
موسسه تحقیقات سیاست علمی کشور، تهران، ایران.

مهدی رضانی

دکتر رضانی

کارشناس گروه زراعت و اصلاح نباتات، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

مهدی پاکزاد بناب

دکتر بناب

استادیار، گروه پژوهشی ارزیابی سیاست‌ها و پایش علم، فناوری و
نوآوری، موسسه تحقیقات سیاست علمی کشور، تهران، ایران

دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۴ | پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۰۱ | مقاله برای اصلاح به مدت ۳ روز نزد پدیدآوران بوده است.

چکیده:

مقدمه: نمایه‌سازی نشریات علمی در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی مانند اسکوپوس به دلایلی همچون اثر بخشی در افزایش رویت پذیری نشریات علمی و همچنین ارتقاء جایگاه علمی کشور در سطح جهانی امروزه به عنوان یکی از سیاست‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) محسوب می‌شود. سیاستی که با تعیین شاخص‌های ارزیابی و رتبه‌بندی نشریات آغاز و با برگزاری کارگاه‌های آشنایی با نمایه‌سازی ادامه و در نهایت به نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های معتبر ختم می‌گردد. در این مسیر توجه به حمایت مالی جهت نمایه‌سازی نشریات موضوعی است که کمتر به آن پرداخته شده است و شاید بتوان از آن به عنوان یکی از ارکان اصلی و ضروری در موضوع نمایه‌سازی نشریات نام برد.

مواد و روش‌ها: در این تحقیق که در ۹ تیرماه ۱۴۰۳ انجام شد، ضمن بررسی شاخص‌های به کار رفته در ارزیابی نشریات و همچنین معیارهای اصلی مورد نظر پایگاه‌های معتبر جهت

نشریه علمی (رتبه بین‌المللی)
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
شاپا(چاپی) ۲۲۵۱-۸۲۲۳
شاپا(الکترونیکی) ۲۲۵۱-۸۲۳۱
نمایه در SCOPUS، LISTA و ISC
<http://jipm.irandoc.ac.ir>
دوره XX | شماره X | صص XX-XX
۱۳XX X

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:

درون متن:

(احتشام‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۳)

در فهرست منابع:

احتشام‌نژاد، احسان، رضانی، مهدی و پاکزاد بناب، مهدی. ۱۴۰۳. ارزیابی وضعیت نشریات علمی رتبه الف کمیسیون نشریات بر اساس شاخص‌های مورد نظر پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس. پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات.

<http://Jipm.irandoc.ac.ir> (دسترسی در

روز/ماه/سال)

نمایه سازی نشریات، ۳۴۷ نشریه دارای رتبه "الف" و "بین‌المللی" کمیسیون نشریات علمی وزارت عتف مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به بررسی معیارهای پذیرش نشریات جهت نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های معتبر، در نهایت ۲۰ شاخص کیفی تعیین و بر اساس ارزش وزنی شاخص‌ها، این نشریات مورد ارزیابی قرار گرفتند.

یافته‌های اصلی: نتایج بررسی‌های نشان داد که در حد فاصل سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۱ تعداد نشریات دارای رتبه الف و بین‌المللی رشد قابل توجهی داشته‌اند. نتایج ارزیابی بر اساس گروه‌های آموزشی نیز نشان داد که عمده نشریات دارای رتبه "بین‌المللی" در گروه علوم پایه و عمده نشریات دارای رتبه "الف" در گروه علوم انسانی قرار داشتند. همچنین دامنه کلی امتیازات کسب شده نشریات بین ۰,۴۴ تا ۱,۲۱ بوده است. این در حالی است که دامنه امتیازات کسب شده برای نشریات با نمایه اسکوپوسی بین ۰,۵ تا ۱,۲۱ و بود. نتایج حاکی از آن بود که ۱۶۱ نشریه، فاقد نمایه و ۲۳۱ نشریه نیز دارای نمایه در پایگاه تخصصی بودند. نتایج بررسی‌ها حکایت از آن داشت که مقالات اکثر نشریات دارای کد DOI بودند.

بحث و نتیجه گیری: در مجموع نداشتن عضو هیات تحریریه بین‌المللی، نداشتن نمایه در پایگاه‌های تخصصی و دواج، نداشتن عضویت در پایگاه COPE، تکمیل نبودن اطلاعات اعضای هیات تحریریه، تاخیر در انتشار (در برخی موارد)، نداشتن مقاله از نویسندگان سایر کشورها و کامل نبودن توضیحات راهنمای نویسندگان از جمله مشکلات عمده نشریات گروه الف بوده است. حمایت مالی هدفمند از نشریات در کنار نظارت بر اعمال استاندارد سازی نشریات و در نهایت برگزاری مستمر کارگاه‌های آموزشی می‌تواند ضمن ایجاد انگیزه برای نمایه سازی نشریات در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی، زمینه ارتقاء جایگاه علمی کشور را در سطح جهانی فراهم می‌سازد.

کلید واژه‌ها: نشریات علمی، نمایه سازی، پایگاه داده، شاخص‌های ارزیابی

*پدیدآور رابط ehkamizi24@yahoo.com

۱. مقدمه

نشریات علمی با چاپ مقالات و نتایج پژوهش‌های محققان سراسر جهان به ایجاد ساختار نظام مند در علم کمک می‌کنند، به این صورت که می‌توان با دنبال کردن ارجاعات مختلف در این نشریات، روند حرکت علم و رشد آن را نیز بررسی کرد. امروزه گسترش روز افزون تعداد نشریات علمی در سطح جهان موجب شده است که کم‌کم سیستم‌های ارزیابی و نظارتی در خصوص نشریات علمی نیز ایجاد شود. راه‌اندازی پایگاه‌های مختلف نمایه سازی نشریات علمی در سراسر

جهان که با توجه به شاخص‌های خاص خود نسبت به ارزیابی و یا نمایه‌سازی نشریات در پایگاه خود اقدام می‌نمایند گواهی بر این ادعا می‌باشد. راه‌اندازی کمیسیون نشریات علمی در وزارت فرهنگ و آموزش عالی سابق کشور به استاد مفاد بندج تبصره ۳۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ و نیز مفاد بندج تبصره ۳۴ قانون بودجه سال ۱۳۶۴ مصوب مجلس شورای اسلامی در جهت بررسی درخواست متقاضیان انتشار و تعیین اعتبار نشریات علمی نیز در همین راستا بوده است (رمضانی و احتشام‌نژاد، ۱۴۰۲، ۱۴۴-۱۵۲، ۲۷۴).

نشریات علمی نمایه شده در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی همچون اسکوپوس امروزه به عنوان یکی از شاخص‌های ارزیابی فعالیت‌های علمی یک کشور در بحث رتبه‌بندی علمی آن کشور در تراز بین‌المللی می‌باشد. صبوری (۱۳۸۲) در پژوهش خود ضمن معرفی موسسه اطلاعات علمی (ISI) به شاخص‌های که این موسسه در بررسی نشریات برای نمایه شدن در این پایگاه استفاده می‌کند، اشاره نموده است. استانداردهای اساسی نشریه از جمله زمان‌بندی چاپ نشریه، رعایت مقررات بین‌المللی نشر، فرآیند داوری تخصصی، داشتن عناوین، چکیده‌ها و کلیدواژگان مقالات به زبان انگلیسی، محتوای نوشتار، بین‌المللی بودن مقالات، هیات تحریریه و نویسندگان و داده‌های استاد در نشریه، از جمله معیارهای ارزیابی نشریات می‌باشد.

خان چمنی (۱۳۸۴) در پژوهش خود به تشریح مراحل فهرست شدن نشریات در بانک اطلاعات علمی ISI اشاره نموده است. ارزیابی کنندگان ISI در حدود ۲۰۰ عنوان جدید را سالانه مورد ارزیابی قرار داده و تنها ۱۰ تا ۱۲ درصد از نشریات علمی ارزیابی شده را انتخاب می‌نمایند. از جمله عوامل مورد ارزیابی رعایت استانداردهای بانک اطلاعاتی ISI، کمیته علمی منتخب نشریه، تنوع بین‌المللی مقالات چاپ شده در نشریه، نشر به موقع، میزان ارجاع به خود، داشتن داوران بین‌المللی، داشتن عنوان مقالات، چکیده و کلمات کلیدی به زبان انگلیسی و جایگاه نشر آن می‌باشد. همچنین توصیه می‌گردد که منابع نیز به زبان انگلیسی نوشته شوند. این عوامل به تنهایی مورد ارزیابی قرار نگرفته بلکه با بررسی مجموع عوامل یک امتیاز کلی به هر نشریه داده می‌شود.

صالحی و رحیمی (۱۳۸۵) در بررسی که به منظور تبیین فرآیند ارزیابی نشریات در موسسه اطلاعات علمی (آی اس آی) انجام دادند ضمن معرفی شاخص‌های بین‌المللی در ارزیابی نشریات بر اهمیت ارتقاء نشریات ایرانی نیز بر اساس این شاخص تاکید نمودند.

<< صادقی و صراف شیرازی^۱ >> (۲۰۱۲) در پژوهشی سه نظام رتبه‌بندی نشریات را برای حوزه پزشکی هسته‌ای بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که ضریب نفوذ نشریه^۲ و اس.جی.آر. نشریات حوزه پزشکی هسته‌ای همراه با ضریب تأثیر نشریات می‌توانند برای شناسایی صحت کیفیت نمایه‌سازی مؤثر واقع شوند.

جدول ۱- وضعیت نشریات علمی کل کشور به تفکیک متولی اعتبار دهنده

ردیف	متولی	تعداد نشریه	درصد سهم از کل نشریات کشور	تعداد نشریه دارای مجوز از کمیسیون نشریات	درصد سهم بعد از حذف هم پوشانی‌ها
۱	دانشگاه آزاد اسلامی ^۳	۵۱۳	۱۹,۳%	۱۳۲	۱۵,۲%
۲	حوزه علمیه ^۴	۹۰	۳,۴%	۱۳	۳,۱%
۳	وزارت بهداشت ^۵	۴۶۵	۱۷,۵%	۱۲	۱۸,۱%
۴	وزارت علوم ^۶	۱۵۹۶	۵۹,۹%	۰	۶۳,۷%
۵	جمع	۲۶۶۴		۲۵۰۷	

همان گونه که در جدول ۱ ملاحظه می‌گردد در حال حاضر چهار مرجع اعتباردهی به نشریات در کشور وجود دارد که بیشتر نشریات علمی اعتبار علمی خود را از آنها دریافت می‌نمایند. این چهار مرجع عبارتند از کمیسیون نشریات وزارت عتف، کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی و حوزه علمیه. با توجه به آنچه که در اسناد بالادستی و متن قانونی ذکر شده است کمیسیون نشریات وزارت عتف و وزارت بهداشت به عنوان متولیان اصلی اعتباردهی و رتبه بندی نشریات علمی کشور شناخته شده‌اند از همین رو حتی اگر نشریه‌ای در دو مرجع دیگر اعتبار علمی دریافت نماید باید این اعتبار در یکی از دو مرجع قانونی یعنی کمیسیون نشریات وزارت عتف و وزارت بهداشت نیز مجدداً مورد بررسی و تأیید قرار گیرد. از همین رو است

^۱ Sadeghi and Sarafshirazi, 2012

^۲ Eigenfactor Score

^۳ سایت کمیسیون نشریات علمی دانشگاه آزاد اسلامی به آدرس <https://eval.journals.iau.ir>

^۴ سایت کمیسیون نشریات حوزه علمیه به آدرس <https://pazhohesh.ismc.ir>

^۵ سایت کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به آدرس <https://journals.research.ac.ir>

^۶ سایت کمیسیون نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به آدرس <https://journals.msrt.ir>

که دانشگاه آزاد اسلامی با داشتن ۵۱۳ نشریه علمی، تنها ۱۳۲ مورد از آنها به تائید کمیسیون نشریات وزارت عتف رسیده‌اند. بر همین اساس می‌توان ادعا نمود که کمیسیون نشریات وزارت عتف با داشتن ۱۵۹۶ نشریه، متولی اصلی در اعطای اعتبار و ارزیابی نشریات علمی کشور می‌باشد. با توجه به اهمیت رتبه‌بندی نشریات علمی و نزدیک نمودن استاندارد نشریات علمی کشور به سطح استانداردهای بین‌المللی، ضرورت بررسی وضع نشریات معتبر وزارت عتف که متولی بیش از ۶۴ درصد نشریات کل کشور است، می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد. در همین راستا بررسی جامع در خصوص شاخص‌های متداول در ارزیابی نشریات و نیز تدوین شاخص‌های مناسب برای ارزیابی نشریات می‌تواند کمک شایانی را در جهت ارتقاء کیفی نشریات داشته باشد. هدف از انجام این تحقیق بررسی شاخص‌های کمی و کیفی به کار رفته برای ارزیابی نشریات علمی دارای رتبه الف کمیسیون نشریات و تطابق آنها با شاخص‌های لازم برای نمایه‌سازی نشریات علمی در پایگاه اسکوپوس و وب آو ساینس است. تعیین هزینه‌های ضروری در جهت حفظ نشریاتی که در حال حاضر در این دو پایگاه حضور دارند از یکی سو و تعیین میزان حمایت مالی مورد نیاز برای ارتقاء سطح استاندارد نشریات گروه الف به سطح نمایه‌های معتبر بین‌المللی، از دیگر اهداف اجرای این تحقیق می‌باشد.

پرسش‌های اصلی پژوهش:

- ۱- شاخص‌های به کار رفته در ارزیابی نشریات در پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس چیست و وضعیت نشریات علمی دارای رتبه الف وزارت عتف از این نظر چگونه است؟
- ۲- نشریات علمی دارای رتبه الف با قابلیت نمایه‌سازی در پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس کدامند؟

۲- بررسی پیشینه تحقیق:

نشریه علمی در واقع از مهمترین گنجینه‌های معرفت بشری به شمار می‌آیند. نوشته‌های این نشریات تجلی کام‌یابی‌ها، ناکامی‌ها و چشم اندازهای است که محققان سالیان متمادی در آنها مشارکت داشته‌اند. مقاله علمی، فعالیتی اجتماعی است و از طریق مشارکت همگانی به هم پیوستن دانش فراهم آمده از سوی فرد فرد دانشمندان رشد و گسترش می‌یابد. (صالحی و رحیمی، ۱۳۸۵).

هدف نشریات که ماهیت نشریات علمی را تعیین می‌کرد این بود که ضمن توجه خاص به علوم طبیعی و مهندسی، گزارش‌هایی درباره همه نوشته‌های علمی، ادبیات و هنر منتشر کنند. به بیانی دیگر مقالات موجود در نشریات اولیه، توصیفی و گزارشی از عملکردها و مشاهدات بودند اما با گسترش و پیشرفت علوم و فناوری در دو قرن گذشته، مقالات علمی نیز بسیار پیچیده شدند که نهایتاً به خلق استانداردهایی در مورد نظم و ساختمان مقالات نشریات علمی، خصوصاً در قرن بیستم منجر شد (Meyers & Beebe, 1999). با گسترش بیشتر نشریات علمی در سطح جهان، ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی نیز متداول گردید به نحوی که موسسه اطلاعات علمی فیلادلفیا در آمریکا که در سال ۱۹۵۸ ایجاد شد، یکی از مهمترین و معتبرترین پایگاه‌های اطلاعات علمی است (Garfield, 1979) در ایران نیز نشریات علمی در اسناد بالادستی همچون نقشه جامع علمی کشور (پنج‌بند)، سیاست‌های کلی علم و فناوری (یک‌بند)، برنامه‌های پنج ساله پنجم (یک‌بند) و ششم (یک‌بند) از جدول ۱۳ توسعه کشور، برنامه تحول آموزش عالی در دولت سیزدهم و همچنین برنامه‌های پیشنهادی مقام عالی وزارت در زمان اخذ رای اعتماد از مجلس شورای اسلامی بوده است.

یکی از اصلی‌ترین معیارهای رتبه‌بندی کشورها از نظر علمی، رتبه‌بندی بر اساس کمیت تولید مقالات هر کشور می‌باشد. بر همین اساس هر ساله پایگاه‌های استنادی همچون اسکوپوس اقدام به اعلام رتبه کشورهای جهان می‌کنند (پایگاه سایمگو^۱، ۲۰۲۴).

بر اساس نتایج اعلام شده برای سال ۲۰۲۲ کشور ایران رتبه ۱۵ را در بین کشورهای جهان کسب نموده است. این در حالی است که بر اساس مجموع مقالات نمایه شده در بازه زمانی ۱۹۹۶ تا ۲۰۲۲ کشور ایران جایگاه ۲۱ جهان را به خود اختصاص داده است که در مقایسه با کشور ترکیه (رتبه ۱۹) در چند سال اخیر پیشرفت خوبی داشته است (پایگاه سایمگو، ۲۰۲۴).

از همین رو نمایه شدن نشریات علمی هر کشور در چنین پایگاه‌های می‌تواند به طور مستقیم بر آمار مقالات نمایه شده تاثیر گذار باشد. در جهان امروز وبسایت هر نشریه، یکی از مهمترین ابزارهای تعاملی است که از یک سو پنجره‌ای به آن نشریه و از سوی دیگر نقطه اتصال و ارتباط کاربران با اطلاعات الکترونیکی آن نشریه است (سهیلی، ۱۳۸۵). از نظر مینگ تانگ^۲ (۲۰۱۱) ساختار وب‌گاه نشریه باید بر عملکرد و خدمات تمرکز داشته باشد. ایجاد نمایه‌های ارزیابی باید با اصول علمی،

^۱ Scimago

^۲ Ming-tong

جامع، جزئیات محتویات نمایه و تاکید بر اجرای عملی و تکمیل ساختار وب گاه نشریه همراه باشد. میر حیدری و غفوری (۱۳۹۷)، در پژوهشی با هدف نحوه دسترسی بهینه به محتوا و مولفه‌های موجود با رویکرد وب سنجی به بررسی وبسایت نشریات تخصصی و علمی فارسی حوزه مطالعات ایران‌شناسی پرداخته‌اند. ایشان با بررسی سامانه ۴۲ نشریه مرتبط دریافتند که بیشتر شاخص‌ها و مولفه‌های موجود، بر اساس شاخص‌های ارائه شده در سامانه ارزیابی نشریات علمی کشور تدوین شده‌اند و بیشتر وبسایت‌ها گام‌های نخستین و اساسی را در راستای اجرای بهینه‌سازی و دسترسی سریع و دقیق به سامانه‌های خود برداشته‌اند.

بررسی و ارزیابی نشریات علمی و وب سایت آنها از نظر میزان انطباق آنها با شاخص‌های استاندارد و بین‌المللی موضوعی است که کم و بیش توسط محققین ایرانی و خارجی به آن پرداخته شده است. میرزایی (۱۳۹۵) معیارهای همچون توالی و تداوم انتشار، درج بحث و نتایج و درج چکیده مقاله به زبان فارسی را از مهمترین معیارهای ارزیابی نشریات فارسی از منظر سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی بیان داشته‌اند. ایشان مواردی همچون تخصص سردبیر با موضوع نشریه، داوری تخصصی، انتشار به موقع نشریه، درج فهرست کامل منابع در مقاله‌های نشریه و درج مواد و روش‌ها مقاله را از معیارهای حائز اهمیت از نظر جامعه آماری خود اعلام نمودند.

صیامی و محمدی (۱۴۰۲) در ارزیابی ۵۴ وب سایت نشریه علمی-پژوهشی حوزه علوم تربیتی دریافت که ۵۰ درصد نشریات دارای مشکل تاخیر در انتشار بوده‌اند. ایشان توجه به انتشار به موقع، کامل نمودن آرشیو مقالات نشریات، دسترسی آزاد به مقالات را از عوامل موثر در افزایش استناددهی به نشریه اعلام نموده‌اند.

زرگر و محمدی (۱۳۹۷) در ارزیابی وضعیت نشریات علمی حوزه حسابداری و مالی پس از بررسی وب سایت ۲۷ نشریه علمی حوزه حسابداری و مالی دریافتند که تنها ۵ نشریه دارای تاخیر در انتشار بوده است. بررسی امتیازهای نشریات در سامانه ارزیابی نشریات نشان داد که ۳ نشریه در رتبه A قرار دارند و هیچ نشریه‌ای در رتبه A+ قرار نگرفته است و اغلب نشریات در رتبه B قرار می‌گیرند. میانگین ضریب تاثیر نشریات حسابداری ۰/۲۵۳ و نشریات مالی ۰/۱۲۳ بوده است. اکثر نشریات مورد بررسی در پایگاه‌های داخلی نمایه می‌شوند و تنها ۲ نشریه آن هم در پایگاه نه چندان مطرح نمایه می‌شوند.

کالیتا و مهنتا^۱ (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی مجلات برجسته هند بر اساس شاخص استفاده شده در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس می‌پردازد. وی با بررسی ۴۰ نشریه از بین ۵۰ نشریه هندی دریافت که دسترسی آزاد محبوبیت و کیفیت مجلات هند را افزایش می‌دهد. همچنین یافته‌ها نشان داد که ۲۴ مجله از مجلات هند در چاپخانه‌های مهم چاپ می‌شود و تمامی مجلات برجسته و آکادمی علمی به صورت دسترسی آزاد هستند.

پوربندانی و همکاران (۱۳۹۵) نیز در بررسی خود با هدف مقایسه مقادیر ضریب تأثیر نشریات سالمندی در پایگاه جی.سی.آر. با شاخص اس.جی.آر. در پایگاه سایمگو در بازه زمانی سه ساله ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴ انجام داده بود اعلام نمود که بین مقادیر ضریب تأثیر و اس.جی.آر. نشریات سالمندی نمایه شده در پایگاه‌های جی.سی.آر. و سایمگو همبستگی مثبت وجود دارد.

امروزه برای ارزیابی نشریات علمی از دو شاخص ضریب تأثیر^۲ و اس.جی.آر.^۳ استفاده می‌شود. برای استخراج ضریب تأثیر واقعی از پایگاه گزارش استنادی نشریات^۴ و برای محاسبه اس.جی.آر. (SJR) از پایگاه رتبه‌بندی نشریات سایمگو^۵ استفاده می‌شود و طبقه بندی موضوعی نشریات علمی بین‌المللی در این پایگاه‌ها انجام می‌شود (وانگ و همکاران، ۲۰۱۶).

پایگاه اسکوپوس در دو بخش ارزیابی فنی و ساختاری به بررسی نشریات می‌پردازد. در بخش فنی مواردی همچون عنوان مقالات، چکیده مقالات، سازمان‌دهی مقاله با الگوهای تحقیقاتی و نوشتاری استاندارد، فرمت مقاله، روش تحقیق، بررسی سرقت ادبی و مطابقت و همخوانی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در ارزیابی ساختاری نیز مواردی همچون بررسی نام نویسندگان و مشخصات سازمانی، چکیده مقالات، کلید واژه‌ها و منابع مورد استفاده بررسی می‌گردند (طاهری، ۱۴۰۲). این در حالی است که فرآیند بررسی در پایگاه وب آو ساینس نیز طی سه مرحله صورت می‌گیرد: مرحله اول شامل بررسی اولیه نشریه، مرحله دوم: پالایش و ارزیابی فنی نشریه می‌باشد و در نهایت در مرحله سوم معیارهای اثرگذاری همچون تحلیل استنادی مقایسه‌ای، تحلیل استنادی نویسنده،

^۱ Kalita and Mahanta

^۲ Impact Factor

^۳ SJR indicator

^۴ Journal Citation Report

^۵ Scimago Journal Rank indicator

تحلیل استنادی هیئت تحریریه و اهمیت محتوایی مقالات مورد ارزیابی قرار می‌گیرد (طاهری
۱۴۰۲).

از آنجایی که آمار نشریات علمی کشور طی چند سال گذشته روند صعودی بسیار بالایی داشته
و توانسته است به اهداف مورد انتظار در برنامه چهارم توسعه دست یابد لذا ضرورت ارتقاء کیفی
نشریات نیز احساس می‌گردد. بر همین اساس ضرورت دارد که وضعیت نشریات علمی کشور و
متولیان اعطای اعتبار به آنها مورد بررسی دقیق قرار گیرد و وضعیت آنها از نظر ابعاد مختلف همچون
شاخص‌های مناسب کیفی، مورد تجزیه و تحلیل مناسب قرار گرفته و برنامه‌ریزی‌های لازم در جهت
ارتقاء کیفی آنها صورت گیرد. از سوی دیگر با توجه به حمایت‌های مالی که وزارت عتف از
نشریات علمی انجام می‌دهد به دلیل عدم آشنایی متولیان امر باعث می‌گردد که این حمایت‌ها به
صورت نامناسب و بدون هدفمندی صورت گیرد. از همین رو شناسایی هزینه‌های واقعی نشریات در
حوزه نمایه‌سازی و استانداردسازی باعث خواهد گردید تا ضمن تعیین برآورد حمایت مالی مورد نیاز
نشریات مستعد، مبلغ حمایتی از نشریات نمایه شده نیز به صورت هدفمند و صحیح‌تری تخصیص
یابد.

۳- مواد و روش‌ها:

روش اجرای تحقیق به صورت روش اسنادی بود. در این روش با مطالعه منابع و مستندات در
خصوص نحوه ارزیابی نشریات علمی اطلاعات لازم گردآوری شد. بر این اساس با توجه به
بررسی اطلاعات پرتال نشریات علمی کمیسیون نشریات وزارت عتف در ۹ تیرماه ۱۴۰۳، جامعه
آماري متشکل از ۳۴۷ نشریه علمی که در طی دو سال ارزیابی اخیر کمیسیون نشریات علمی حائز
رتبه "الف" و "بین‌المللی" شناسایی گردید.

مهمترین شاخص‌های کلی که پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس در ارزیابی نشریات مورد
بررسی قرار می‌دهند به ترتیب عبارتند از:

پایگاه اسکوپوس: وب سایت نشریه، عنوان نشریه، شفاف سازی فرآیند داوری مقالات در نشریه،
مالکیت و مدیریت نشریه، ارکان نشریه، حق نشر و مجوز، هزینه‌های نویسندگان، فرآیند شناسایی
و برخورد با تخلفات، اخلاق انتشار، برنامه انتشار، وضعیت دسترسی به مقالات، بایگانی مقالات،
منابع درآمدی نشریه و تبلیغات.

جدول ۲- ضریب وزنی و دامنه امتیازات هر یک از شاخص‌های منتخب در ارزیابی نشریات

ردیف	شاخص	ضریب وزنی	دامنه امتیازات
۱	تناوب انتشار	۲	دو فصلنامه ۱، فصلنامه ۲، دو ماهنامه و بیشتر ۳
۲	تعداد کل اعضای هیات تحریریه	۳	۷ نفر ۱، ۷-۱۴ نفر ۲، بیش از ۱۴ نفر ۳
۳	تعداد کل اعضای هیات تحریریه خارجی	۴	فاقد عضو خارجی ۰، ۱۰-۲۵ درصد ۱، ۲۶ تا ۵۰ درصد ۲، بالای ۵۰ درصد ۳
۴	تکمیل بودن اطلاعات اعضای هیات تحریریه	۴	نداشتن اطلاعات ۰، ناقص ۱، کامل ۲
۵	نمایه اسکوپوس	۴	ندارد ۰، دارد ۱
۶	نمایه در پایگاه تخصصی	۲	ندارد ۰، دارد ۱
۷	گوگل اسکالر	۲	ندارد ۰، دارد ۱
۸	نمایه در پایگاه دواج	۳	ندارد ۰، دارد ۱
۹	عضویت در COPE	۳	ندارد ۰، دارد ۱
۱۰	فعال بودن لینک نمایه‌ها	۲	لینک فعال نیست یا غلط است ۰، لینک درست است ۱
۱۱	استاندارد بودن وب سایت نشریه	۲	استاندارد نیست ۰، استاندارد می‌باشد ۱
۱۲	تکمیل بودن اطلاعات وب سایت	۲	ناقص ۰، کامل ۱
۱۳	داشتن کد DOI برای مقالات	۴	ندارد ۰، دارد ۱
۱۴	تاخیر در انتشار	۴	دو شماره یا بیشتر ۰، یک شماره ۱، به روز ۲
۱۵	تنوع نویسندگان از کشورهای مختلف	۴	ندارد ۰، دارد ۱
۱۶	اچ ایندکس اعضای هیات تحریریه	۴	درج نشده ۰، درج شده است ۱
۱۷	اصول اخلاقی نشریه	۳	درج نشده ۰، درج شده است ۱
۱۸	راهنمای نویسندگان	۳	درج نشده است ۰، ناقص ۱، کامل ۲
۱۹	درج اصول کپی رایت	۳	درج نشده ۰، درج شده است ۱
۲۰	متن کامل انگلیسی مقالات	۴	ندارد ۰، دارد ۱

پایگاه وب آو ساینس: داشتن شاپا، عنوان انحصاری نشریه، اطلاعات ناشر، نشانی اینترنتی نشریه، اطلاعات تماس، اعلام سیاست داوری و جزئیات تماس، عنوان و چکیده انگلیسی مقالات،

اطلاعات کتاب‌شناختی به انگلیسی، شفافیت زبان، انتشار به موقع و تعداد کافی مقالات، کارایی وب‌سایت یا قالب نشریه، درج بیانیه‌های اخلاق در نشر، اطلاعات تماس با هیئت تحریریه، اطلاعات تماس با نویسندگان، ترکیب هیئت تحریریه، اعتبار بیانیه‌ها و سیاست‌ها، فرآیند داوری، انطباق محتوایی، شفاف‌سازی حمایت‌های مالی، پیروی از استانداردهای انجمن‌ها، توزیع نویسندگان و نظام مناسب ارجاع‌دهی.

بر همین اساس با توجه به بررسی تمامی شاخص‌های اعلام شده در شیوه‌نامه ارزیابی نشریات علمی کمیسیون نشریات وزارت عتف و همچنین شاخص‌های کیفی مورد نظر در پایگاه‌های اسکوپوس و وب آو ساینس جهت نمایه‌سازی نشریات، ۲۰ شاخص کیفی تعیین گردید (جدول ۲). سپس این شاخص‌ها وزن‌دهی گردیده و نشریات (وضعیت وب‌سایت) بر اساس ۲۰ شاخص تعیین شده مجدداً مورد ارزیابی و امتیازبندی گردیدند.

۴- نتایج ارزیابی بر اساس شاخص‌های منتخب:

با توجه اینکه ۳۴۷ نشریه در طول ارزیابی دو سال اخیر حائز رتبه "الف" و "بین‌المللی" بوده‌اند لذا این تعداد از نشریات بر اساس معیارهای و امتیازات لحاظ شده در جدول ۲ اعمال گردید. نتایج ارزیابی مجدد نشریات بر اساس این شاخص‌ها نشان داد که دامنه کلی امتیازات کسب شده در مجموع نشریات بین ۰,۴۴ تا ۱,۲۱ بوده است. این در حالی است که دامنه امتیازات کسب شده برای نشریات با نمایه اسکوپوسی بین ۰,۵ تا ۱,۲۱ و برای نشریات فاقد نمایه اسکوپوس بین ۰,۴۴ تا ۱,۰۶ بوده است.

جدول ۳- تفکیک نشریات از منظر نوع نمایه و تناوب انتشار

ردیف	تناوب انتشار	دارای نمایه اسکوپوسی	فاقد نمایه اسکوپوسی	جمع
۱	دو فصلنامه	۲۱	۴۶	۶۷
۲	فصلنامه	۷۷	۱۷۲	۲۴۹
۳	دو ماهنامه و بیشتر	۱۶	۱۵	۳۱
۴	جمع کل	۱۱۴	۲۳۳	۳۴۷

با توجه به اینکه نشریات از نظر تناوب انتشار در سه گروه دو فصلنامه، فصلنامه و دو ماه‌نامه و بیشتر دسته‌بندی شدند، از مجموع ۳۴۷ نشریه ارزیابی شده، ۶۷ نشریه دارای تناوب انتشار

دوفصلنامه‌ای، ۲۴۹ نشریه به صورت فصلنامه‌ای و ۳۱ نشریه نیز به صورت دوماهنامه و بیشتر منتشر می‌گردیدند (جدول ۳) که از نظر نمایه سازی نیز طبق جدول ۳ به دو حالت با نمایه اسکوپوسی و غیر اسکوپوسی تفکیک گردیدند:

ارزیابی نشریات بر اساس گروه‌های آموزشی نیز نشان داد که عمده نشریات نمایه شده در گروه علوم پایه و عمده نشریات دارای رتبه الف در گروه علوم انسانی قرار دارند (جدول ۴).

جدول ۴- تفکیک نشریات از منظر نمایه اسکوپوسی و گروه آموزشی

ردیف	گروه آموزشی	دارای نمایه اسکوپوسی	فاقد نمایه اسکوپوسی	جمع
۱	دامپزشکی	۸	۲	۱۰
۲	علوم انسانی	۱۲	۱۳۵	۱۴۷
۳	علوم پایه	۴۶	۱۸	۶۴
۴	فنی و مهندسی	۳۱	۲۹	۶۰
۵	کشاورزی و منابع طبیعی	۱۷	۴۴	۶۱
۶	هنر و معماری	۰	۵	۵
۷	جمع کل	۱۱۴	۲۳۳	۳۴۷

بررسی نتایج نشریات ارزیابی نشریات از منظر نمایه شدن نشریه در پایگاه‌های تخصصی (جدول ۵) نشان داد که ۱۶۱ نشریه فاقد نمایه در پایگاه تخصصی بودند که بیشترین میزان نیز مربوط به نشریات علوم انسانی بوده است این در حالی است که ۲۳۱ نشریه دارای نمایه در پایگاه تخصصی حوزه خود بوده‌اند که از نظر درصدی بیشترین آن مربوط به گروه‌های دامپزشکی، علوم پایه و فنی و مهندسی بوده است. از نظر نمایه شدن نشریات در پایگاه دواج^۱ نیز نتایج نشان داد که از ۳۴۷ نشریه ارزیابی شده ۲۱۶ نشریه در پایگاه دواج نمایه می‌شوند که به ترتیب نشریات گروه‌های علوم انسانی، کشاورزی و منابع طبیعی و علوم پایه بیشترین نسبت از ۲۱۶ نشریه را به خود اختصاص داده‌اند. در خصوص نمایه شدن نشریات در پایگاه گوگل اسکالر نیز نتایج ارزیابی نشان داد که تقریباً ۸۸٫۵ درصد از نشریات نمایه گوگل اسکالر را داشته‌اند (جدول ۵)

جدول ۵- تفکیک نشریات از منظر نوع نمایه و گروه آموزشی

^۱ DOAJ

ردیف	گروه آموزشی	نمایه در پایگاه تخصصی			نمایه در پایگاه DOAJ			نمایه در گوگل اسکالر		
		دارد	ندارد	جمع	دارد	ندارد	جمع	دارد	ندارد	جمع
۱	دامپزشکی	۹	۱	۱۰	۷	۳	۱۰	۹	۱	۱۰
۲	علوم انسانی	۶۹	۷۸	۱۴۷	۹۸	۴۹	۱۴۷	۱۳۰	۱۷	۱۴۷
۳	علوم پایه	۵۴	۱۰	۶۴	۳۲	۳۲	۶۴	۴۹	۱۵	۶۴
۴	فنی و مهندسی	۵۰	۱۰	۶۰	۳۸	۲۲	۶۰	۵۸	۲	۶۰
۵	کشاورزی و منابع طبیعی	۴۶	۱۵	۶۱	۳۹	۲۲	۶۱	۵۶	۵	۶۱
۶	هنر و معماری	۳	۲	۵	۲	۳	۵	۵	۰	۵
۷	جمع کل	۲۳۱	۱۱۶	۳۴۷	۲۱۶	۱۳۱	۳۴۷	۳۰۷	۴۰	۳۴۷

یکی از مهمترین اطلاعات در ارزیابی نشریات مربوط به تکمیل بودن اطلاعات وب سایت نشریات می‌باشد که با توجه به نتایج جدول ۶ مشخص گردید ۲۸۲ نشریه اطلاعات بخش‌های مختلف وب سایت خود را به صورت کامل تکمیل نموده‌اند اما با این وجود ۶۵ نشریه نیز در این خصوص بی توجهی نموده و هنوز اطلاعات بخش‌های مختلف وب سایت را به صورت کامل تکمیل نموده‌اند.

جدول ۶- بررسی نشریات از منظر فعال بودن لینک نمایه‌ها و استاندارد بودن وب سایت به تفکیک گروه‌های آموزشی

ردیف	گروه آموزشی	فعال بودن لینک نمایه‌ها			داشتن DOI برای مقالات			تکمیل بودن اطلاعات وب سایت		
		دارد	ندارد	جمع	دارد	ندارد	جمع	دارد	ندارد	جمع
۱	دامپزشکی	۹	۱	۱۰	۹	۱	۱۰	۶	۴	۱۰
۲	علوم انسانی	۱۳۶	۱۱	۱۴۷	۱۰۵	۴۲	۱۴۷	۱۱۰	۳۷	۱۴۷
۳	علوم پایه	۵۴	۱۰	۶۴	۴۶	۱۸	۶۴	۵۶	۸	۶۴
۴	فنی و مهندسی	۵۱	۹	۶۰	۴۳	۱۷	۶۰	۴۹	۱۱	۶۰
۵	کشاورزی و منابع طبیعی	۵۸	۳	۶۱	۴۵	۱۶	۶۱	۵۶	۵	۶۱
۶	هنر و معماری	۵	۰	۵	۵	۰	۵	۵	۰	۵
۷	جمع کل	۳۱۳	۳۴	۳۴۷	۲۵۳	۹۴	۳۴۷	۲۸۲	۶۵	۳۴۷

در خصوص فعال بودن لینک نمایه‌ها که به عنوان یکی از مدارک اصلی در بررسی صحت مطالب ارائه شده از طرف نشریه در بین مخاطبین می‌باشد نیز نتایج بررسی‌ها حکایت از آن داشت

که خوشبختانه ۳۱۳ نشریه به این موضوع توجه داشته و آن را رعایت نموده‌اند در حالی که ۳۴ نشریه در این خصوص دقت ننموده‌اند. جالب توجه اینکه برخی از این نشریات که لینک آنها فعال نبود مربوط به نشریاتی بوده است که توسط انتشارات اسپرینگر نمایه می‌شوند و در حال حاضر دارای نمایه اسکوپوس نیز می‌باشند.

نکته مهم دیگر داشتن کد DOI برای مقالات می‌باشد که در این خصوص نتایج بررسی‌ها حکایت از آن داشت که در ۲۵۳ نشریه، مقالات دارای کد DOI بوده ولی مقالات ۹۴ نشریه از این نظر اقدامی ننموده‌بودند (جدول ۶) نتایج و نمره کلی محاسبه شده برای هر نشریه در حالت کلی طبق جدول ۷ قابل مشاهده می‌باشد:

جدول ۷- نمره کلی محاسبه شده برای هر نشریه

نمره	عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه
1.03	International Journal of Nonlinear Analysis and Applications	0.74	Advanced Ceramics Progress
0.98	International Journal of Recycling of Organic Waste in Agriculture	0.92	Advances in Environmental Technology
1.05	International Journal of Research in Industrial Engineering	0.90	Advances in Mathematical Finance and Applications
0.97	International Journal of Supply and Operations Management	0.95	Algebraic Structures and Their Applications
1.06	International Journal of Transportation Engineering	0.97	Analytical and Bioanalytical Chemistry Research
0.68	Iranian Economic Review	0.87	Annals of Functional Analysis
0.94	Iranian Journal of Animal Biosystematics	0.98	Applied Food Biotechnology
0.97	Iranian Journal of Applied Animal Science	1.03	Applied Research on English Language
0.85	Iranian Journal of Biotechnology	0.85	Archives of Razi Institute
0.90	Iranian Journal of Catalysis	0.90	Asian Journal of Civil Engineering (Building and Housing)
0.81	Iranian Journal of Chemistry and Chemical Engineering	0.85	Banach Journal of Mathematical Analysis
0.82	Iranian Journal of Earth Sciences	0.65	Bulletin of the Iranian Mathematical Society
0.95	Iranian Journal of Electrical and Electronic Engineering	1.05	Caspian Journal of Environmental Sciences
0.89	Iranian Journal of Fisheries Sciences	0.74	Categories and General Algebraic Structures with Application
0.92	Iranian Journal of Fuzzy Systems	0.89	Civil Engineering Infrastructures Journal
نمره	عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه
0.89	Iranian Journal of Ichthyology	0.98	Communications in Combinatorics and Optimization
1.05	Iranian Journal of Language Teaching Research	1.05	Computational Methods for Differential Equations
1.03	Iranian Journal of Management Studies	0.84	Ecopersia

0.89	Iranian Journal of Materials Forming	1.03	Environmental Energy and Economic Research
1.00	Iranian Journal of Materials Science and Engineering	0.65	Geopersia
0.85	Iranian Journal of Mathematical Chemistry	0.95	Global Journal of Environmental Science and Management
0.82	Iranian Journal of Mathematical Sciences and Informatics	0.76	International Journal of Advanced Structural Engineering
1.10	Iranian Journal of Numerical Analysis and Optimization	1.03	International Journal of Agricultural Management and Development
0.97	Iranian Journal of Oil and Gas Science and Technology	1.05	International Journal of Aquatic Biology
0.84	Iranian Journal of Plant Physiology	0.92	International Journal of Behavioral Science
0.73	Iranian Journal of Science and Technology A:Science	0.73	International Journal of Civil Engineering
0.85	Iranian Journal of Science and Technology - Transaction of Civil Engineering	0.97	International Journal of Energy and Environmental Engineering
0.82	Iranian Journal of Science and Technology - Transaction of Electrical Engineering	0.95	International Journal of Engineering
0.76	Iranian Journal of Science and Technology - Transaction of Mechanical Engineering	0.81	International Journal of Environmental Research
1.21	Iranian Journal of Veterinary Medicine	0.87	International Journal of Environmental Science and Technology
0.89	Iranian Journal of Veterinary Research	1.05	International Journal of Group Theory
0.84	Iranian Journal of Veterinary Science and Technology	1.05	International Journal of Human Capital in Urban Management
0.94	Iranian Journal of Veterinary Surgery	0.84	International Journal of Industrial Engineering and Productional Research-
0.89	Iranian Polymer Journal	0.87	International Journal of Information Science and Management
0.74	Issues in Language Teaching	0.94	International Journal of Mining and Geo-Engineering
1.05	Journal of Agricultural Science and Technology	0.94	International Journal of Nanoscience and Nanotechnology (IJNN)
0.90	Journal of Zoonotic Diseases	0.90	Journal of Algebra and Related Topics
0.84	Language Horizons	1.02	Journal of Algebraic Systems
0.60	Majlesi Journal of Electrical Engineering	0.98	Journal of Applied and Computational Mechanics
0.82	Mathematical Sciences	1.08	Journal of Applied Fluid Mechanics
0.82	Mechanics of Advanced Composite Structures	0.95	Journal of Applied Linguistics and Applied Literature: Dynamics and Advances
0.89	Molecular Biology Research Communications	1.02	Journal of Applied Research in Water and Wastewater
1.02	Nanochemistry Research	0.98	Journal of Applied Research on Industrial Engineering
1.03	Persian Journal of Acarology	0.89	Journal of Cell and Molecular Research
0.84	Physical Chemistry Research	0.95	Journal of Chemical and Petroleum Engineering
نمره	عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه
1.06	Pollution	0.73	Journal of Computational and Applied Research in Mechanical Engineering - JCARME
1.02	Polyolefins Journal	0.81	Journal of Crop Protection
1.00	Poultry Science Journal	0.81	Journal of Genetic Resources

0.85	Progress in Biomaterials	0.94	Journal of Heat and Mass Transfer Research
1.11	Progress in Color, Colorants and Coatings	0.90	Journal of Industrial Engineering International
0.85	Recherches en Langue et Litterature Françaises	1.02	Journal of Information Systems and Telecommunication
0.89	Religious Inquiries	0.98	Journal of Information Technology Management
0.94	Renewable Energy Research and Applications	1.10	Journal of Insect Biodiversity and Systematics
0.98	Sahand Communications in Mathematical Analysis	0.81	Journal of Livestock Science and Technology
0.90	Scientia Iranica	0.90	Journal of Mathematical Extension
0.97	Teaching English as a Second Language Quarterly	0.85	Journal of Mathematical Modeling
0.84	Teaching English Language	0.92	Journal of Medicinal Plants and By-products
0.77	The Iranian Journal of Botany	0.92	Journal of Mineral Resources Engineering
1.05	The ISC International Journal of Information Security	0.87	Journal of Mining and Environment
0.92	Transactions on Combinatorics	0.94	Journal of Modern Research in English Language
0.98	Trends in Phytochemical Research	1.00	Journal of Nanostructure in Chemistry
0.65	Veterinary Research Forum	1.03	Journal of Nanostructures
0.53	اخلاق در علوم و فناوری	0.98	Journal of Nuts
0.66	ادبیات عرفانی	0.98	Journal of Operation and Automation in Power Engineering
0.73	اقتصاد کشاورزی	1.00	Journal of Optimization in Industrial Engineering
0.84	اقتصاد و توسعه کشاورزی	0.69	Journal of Optoelectrical Nanostructures
0.68	اقیانوس شناسی	1.05	Journal of Rangeland Science
0.68	اکو فیزیولوژی گیاهان زراعی	0.98	Journal of Rehabilitation in Civil Engineering
0.73	اندیشه دینی	0.87	Journal of Renewable Energy and Environment
0.77	انرژی های تجدیدپذیر و نو	0.84	Journal of Research and Rural Planning
0.66	آب و توسعه پایدار	0.97	Journal of Research in Applied Linguistics
0.94	آب و خاک	0.60	Journal of Sciences Islamic Republic of Iran
0.94	آب و فاضلاب	0.94	Journal of the Iranian Chemical Society JICS
0.65	آسیب شناسی درمانگاهی دامپزشکی	0.74	Journal of the Iranian Statistical Society
0.79	آموزش محیط زیست و توسعه پایدار	0.84	Journal of theoretical and Applied Physics
0.90	باغ نظر	0.94	Journal of Ultrafine Grained and Nanostructured Materials
نمره	عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه
0.95	پژوهش های فلسفی - کلامی	0.74	بحوث فی اللغة العربیه
0.63	پژوهش های مدیریت انتظامی	0.81	بررسی های حسابداری و حسابرسی
0.68	پژوهش های مشاوره	0.61	بسپارش

0.56	پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی	0.79	به زراعی کشاورزی
0.74	پژوهش‌های نوین در تصمیم‌گیری	0.81	بهداشت مواد غذایی
0.77	پژوهش و نوآوری در علوم و صنایع غذایی	0.71	بهره برداری و پرورش آبزیان
0.65	پژوهشنامه اقتصادی	0.81	بورس اوراق بهادار
0.84	پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی	0.47	بوم‌شناسی کاربردی
0.84	پژوهشنامه آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان	0.84	بوم‌شناسی کشاورزی
0.74	پژوهشنامه بیمه	0.60	بیماریهای گیاهی
0.63	پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات	0.92	بیوتکنولوژی کشاورزی
0.74	پژوهشنامه روانشناسی مثبت	0.63	پژوهش ادبیات معاصر جهان
0.89	پژوهشنامه علم سنجی	0.48	پژوهش حقوق عمومی
0.50	پژوهشنامه قرآن و حدیث	0.44	پژوهش در برنامه ریزی درسی
0.68	پژوهشنامه معارف قرآنی	0.50	پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی
0.50	پژوهشنامه نظم و امنیت انتظامی	0.74	پژوهش در ورزش تربیتی
0.77	پژوهه باستان سنجی	0.61	پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی
0.60	تاریخ اسلام و ایران	0.50	پژوهش دینی
0.74	تأملات فلسفی	0.50	پژوهش فیزیک ایران
0.45	تحقیقات اطلاع‌رسانی کتابخانه‌های عمومی	0.82	پژوهش نفت
0.76	تحقیقات اقتصاد کشاورزی	0.69	پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی
0.81	تحقیقات تاریخ اجتماعی	0.74	پژوهش‌های اقتصادی ایران
0.92	تحقیقات تولیدات دامی	0.48	پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده
0.61	تحقیقات دامپزشکی	0.77	پژوهش‌های باستان‌شناسی ایران
0.82	تحقیقات علوم قرآن و حدیث	0.74	پژوهش‌های تاریخی
0.73	تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران	0.92	پژوهش‌های تجربی حسابداری
0.81	تحقیقات مالی	0.60	پژوهش‌های تفسیر تطبیقی
0.76	تحقیقات مالی اسلامی	0.74	پژوهش‌های جانوری
0.48	تحقیقات منابع آب ایران	0.92	پژوهش‌های چینه‌نگاری و رسوب‌شناسی
0.52	تعلیم و تربیت	0.90	پژوهش‌های حفاظت گیاهان ایران
نمره	عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه
0.58	تولید محصولات زراعی و باغی	0.68	پژوهش‌های راهبردی سیاست
0.85	جامعه‌شناسی کاربردی	0.74	پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی
0.65	جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی	0.77	پژوهش‌های زبان‌شناسی

0.65	جاویدان خرد	0.92	پژوهش های زبانشناختی در زبانهای خارجی
0.82	جستارهای زبانی	0.84	پژوهش های زراعی ایران
0.63	جغرافیا و توسعه	0.71	پژوهش های صنایع غذایی
0.85	جغرافیا و مخاطرات محیطی	0.77	پژوهش های علوم دامی
0.69	جلوه هنر	0.84	پژوهش های علوم دامی ایران
0.68	جنگل ایران	0.73	پژوهش های علوم و صنایع غذایی ایران
0.79	چشم انداز مدیریت صنعتی	0.90	پژوهش های فلسفی
0.66	علوم زمین	0.77	حدیث پژوهی
0.81	علوم محیطی	0.68	حسابداری ارزشی و رفتاری
0.66	علوم و تحقیقات بذر ایران	0.71	حسابداری دولتی
0.79	علوم و تکنولوژی پلیمر	0.92	حسابداری و منافع اجتماعی
0.82	علوم و صنایع غذایی ایران	0.87	حقوق بشر
0.69	علوم و فناوری بذر ایران	0.76	حکمت معاصر
0.73	علوم و فناوری رنگ	0.52	خانواده و پژوهش
0.85	علوم و فنون مدیریت اطلاعات	0.63	دانش انتظامی
0.56	علوم و فنون هسته‌ای	0.74	دانش حسابداری
0.81	علوم و مهندسی آب و فاضلاب	0.61	دانش حسابداری مالی
0.85	علوم و مهندسی آبیاری	0.58	دانش سیاسی
0.60	فرهنگ در دانشگاه اسلامی	0.74	دولت پژوهی
0.66	فرهنگ مشاوره و روان درمانی	0.85	راهبرد مدیریت مالی
0.71	فقه و حقوق خانواده	0.73	راهبردهای توسعه روستایی
0.74	فناوری آموزش	0.77	راهبردهای شناختی در یادگیری
0.81	فناوری های جدید در صنعت غذا	0.73	رستنیها
0.74	فنون ادبی	0.81	رفتار حرکتی
0.73	فیزیک زمین و فضا	0.61	روانشناسی افراد استثنایی
0.56	فیزیولوژی محیطی گیاهی	0.85	روانشناسی پیری
0.76	کارافن	0.55	روانشناسی سلامت
نمره	عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه
0.58	کتابداری و اطلاع رسانی	0.81	روانشناسی کاربردی
0.61	گل و گیاهان زینتی	0.85	زبان پژوهی
0.76	لسان مبین	0.76	زبان و ادب فارسی

0.92	ماشین‌های کشاورزی	0.74	زبان و ادبیات عربی
0.76	مبانی نظری هنرهای تجسمی	0.87	زراعت و فناوری زعفران
0.71	متافیزیک	0.84	زمین‌شناسی اقتصادی
0.77	محیط زیست و مهندسی آب	0.66	زن و جامعه
0.58	مدیریت آب در کشاورزی	0.74	زیست‌شناسی کاربردی
0.81	مدیریت آب و آبیاری	0.68	زیست‌شناسی میکروارگانیسم‌ها
0.81	مدیریت بازرگانی	0.61	ژئوپلیتیک
0.66	مدیریت برند	0.66	ژئوفیزیک ایران
0.81	مدیریت بهره‌وری	0.92	سنجش از دور و سامانه اطلاعات جغرافیایی در منابع طبیعی
0.74	مدیریت بیابان	0.55	سیاست علم و فناوری
0.73	مدیریت خاک و تولید پایدار	0.77	سیاست‌گذاری اقتصادی
0.81	مدیریت دولتی	0.52	شناخت اجتماعی
0.63	مدیریت سازمان‌های دولتی	0.60	علمی‌شیلات ایران
0.65	مدیریت صنعتی	0.90	علوم باغبانی
0.50	مرتع	0.44	علوم ترویج و آموزش کشاورزی
0.79	مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی	0.56	علوم زراعی ایران
0.74	مطالعات کاربردی علوم زیستی در ورزش	0.66	مطالعات اجتماعی - روانشناختی زنان
0.81	مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات	0.87	مطالعات اقتصادی کاربردی ایران
0.68	مطالعات مدیریت بهبود و تحول	0.53	مطالعات اوراسیای مرکزی
0.68	مطالعات مدیریت راهبردی	0.76	مطالعات برنامه‌درسی
0.79	مطالعات مدیریت صنعتی	0.87	مطالعات بین‌المللی
0.74	مطالعات مدیریت کسب و کار هوشمند	0.56	مطالعات پیشگیری از جرم
0.74	مطالعات مدیریت گردشگری	0.60	مطالعات حقوق تطبیقی
0.77	مطالعات مدیریت ورزشی	0.63	مطالعات حقوق عمومی
0.79	مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی	0.74	مطالعات در دنیای رنگ
0.87	منظر	0.50	مطالعات دفاع مقدس
نمره	عنوان نشریه	نمره	عنوان نشریه
0.89	مهندسی سازه و ساخت	0.74	مطالعات روان‌شناختی
0.69	مهندسی شیمی ایران	0.68	مطالعات روانشناسی ورزشی
0.87	نامه انجمن حشره‌شناسی ایران	0.87	مطالعات زبان و ترجمه

0.77	نظریه های کاربردی اقتصاد	0.60	مطالعات زبانها و گویشهای غرب ایران
0.77	نقد و نظریه ادبی	0.56	مطالعات سیاسی جهان اسلام
0.68	نگره	0.73	مطالعات فرهنگ - ارتباطات
0.74	هیدروژنومورفولوژی	0.68	مطالعات فرهنگی و ارتباطات
0.79	هیدرولیک	0.60	مطالعات قرآن و حدیث
		0.63	مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی

جدول ۸- نمونه ریز نمرات کسب شده توسط نشریه Archives of Razi Institute

نمره کسب شده	شاخص های ارزیابی	ردیف	نمره کسب شده	شاخص های ارزیابی (ضریب وزنی)	ردیف
۵۰	تعداد مقاله در هر شماره (۲)	۱۴	۲	تناوب انتشار (۲)	۱
۲۰۰	تعداد کل مقاله در سال (۲)	۱۵	۷	تعداد کل اعضای هیات تحریریه (۳)	۲
۷	تعداد صفحه در هر مقاله (۰)	۱۶	۰	تعداد اعضای هیات تحریریه خارجی (۴)	۳
۱	DOI (۴)	۱۷		تکمیل اطلاعات اعضای هیات تحریریه (۴)	۴
۰	تنوع جغرافیای اعضای هیات تحریریه (۴)	۱۸	۱	نمایه اسکوپوس (۴)	۵
۱	انتشار به موقع (۴)	۱۹	۱	نمایه تخصصی (۲)	۶
۱	تنوع نویسندگان (۴)	۲۰	۱	نمایه DOAJ (۳)	۷
۱	انتشار به زبان انگلیسی (۴)	۲۱	۱	نمایه گوگل اسکالر (۲)	۸
۰	اعضای هیات تحریریه با h-index بالا (۴)	۲۲	۱	فعال بودن لینک نمایه ها (۲)	۹
۱	Publication Ethics (۳)	۲۳	۱	استاندارد بودن وب سایت (۲)	۱۰
۱	راهنمای نویسندگان (۳)	۲۴	۱	تکمیل بودن اطلاعات وب سایت (۳)	۱۱
۱	CC Attribution (۱)	۲۵	۱	Copyright Release (۳)	۱۲
۱	Aims and Scope (۲)	۲۶	۰	نمایه COPE (۳)	۱۳
۰.۸۵	نمره کل				

جدول ۸ نمونه ای از نحوه امتیازدهی بر اساس شاخص های نهایی ارزیابی به همراه وزن هر شاخص و در نتیجه نمره نهایی کسب شده توسط نشریه را نشان می دهد (برای نمونه نمره محاسبه شده برای نشریه Archives of Razi Institute قرار داده شده است). با توجه به اینکه تعیین وضعیت ارزیابی نمره های کسب شده برای هر نشریه از اهمیت بالایی برخوردار می باشند لذا ریز نمرات کسب شده

برای هر نشریه به تفکیک گروه‌های آموزشی محاسبه گردید که بر همین اساس عمده مشکلات شناسایی شده برای این نشریات به شرح ذیل می‌باشد:

نداشتن عضو هیات تحریریه بین‌المللی

یکی از شاخص‌های اصلی در ارزیابی پایگاه‌های معتبر بین‌المللی نمایه‌کننده نشریات، داشتن اعضای هیات تحریریه بین‌المللی می‌باشد. اینکه نشریه بتواند در ترکیب هیات تحریریه خود از ظرفیت افراد شاخص در حوزه نشریه که در کشورهای مختلف وجود دارد، استفاده نماید. موضوعی که در حال حاضر تنها در نشریات دارای نمایه اسکوپوس و آن هم بیشتر در نشریات انگلیسی زبان دیده می‌شود. حتی در نشریات فارسی زبان نمایه‌دار نیز کم و بیش این موضوع مورد توجه قرار گرفته است ولی باید آن را تقویت نمود. اما در نشریات فاقد نمایه اسکوپوسی این موضوع بسیار کم و در خیلی از نشریات اصلاً مورد توجه قرار نگرفته است. وجود افراد سرشناس و متخصص از سایر کشورها باعث می‌گردد که مخاطبین نشریه با اطمینان بیشتری مقالات خود را برای نشریه ارسال نمایند و همین امر موجب تنوع جغرافیایی نویسندگان مقالات چاپ شده در نشریه می‌گردد و بالطبع موجب افزایش استناددهی به مقالات نشریه و افزایش ضریب تاثیر آن خواهد گردید. استفاده از ظرفیت محققان ایرانی با وابستگی سازمان‌های خارجی در ترکیب اعضای هیات تحریریه خود، می‌تواند به عنوان راهکار جهت بین‌المللی نمودن ترکیب اعضای هیات تحریریه نشریات فارسی زبان در نظر گرفت.

نداشتن عضویت در پایگاه‌های تخصصی

موضوعی که در بسیاری از نشریات به ویژه نشریات فاقد نمایه اسکوپوسی ملاحظه می‌گردد عدم نمایه‌سازی نشریه در پایگاه‌های تخصصی حوزه موضوعی نشریه می‌باشد. این امر نیز به دلیل عدم آشنایی تیم متولی نشریه با پایگاه‌های تخصصی نمایه‌کننده نشریات هر حوزه موضوعی می‌باشد. در صورتی که اگر نشریات به بررسی نشریات تخصصی مشابه نمایه شده در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی همچون اسکوپوس پردازند متوجه خواهند شد که بسیاری از این نشریات در پایگاه‌های تخصصی نیز دارای نمایه هستند. عضویت و نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌های تخصصی باعث می‌گردد که متخصصین حوزه موضوع نشریه به وجود نشریه پی ببرند و در صورت تمایل مقالات خود را نیز برای این نشریه ارسال نمایند. این امر باعث افزایش جامعه مخاطبین، افزایش ورودی مقالات، افزایش تنوع نویسندگان از کشورهای مختلف و در نهایت افزایش شانس پذیرش و نمایه‌شدن در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی همچون اسکوپوس می‌گردد.

نداشتن نمایه پایگاه دواج

یکی از شرایط اصلی در پذیرش نشریات برای نمایه شدن در پایگاه‌های معتبری همچون اسکوپوس، نمایه سازی نشریات در پایگاه‌های همچون دواج می‌باشد (طاهری، ۱۴۰۲) هرچند که بررسی شاخص‌های اسکوپوس توسط تیم حاضر، وجود این امر را الزامی نشان نداد و تنها نمایه شدن در این پایگاه به عنوان یکی از گزینه‌های که نشریه متقاضی نمایه شدن در اسکوپوس در زمان ثبت درخواست از بین پایگاه‌های نمایه کننده نشریه ذکر نموده است، می‌تواند اعلام نماید. از همین رو توجه به این شاخص در ارزیابی نشریات نیز می‌تواند حائز اهمیت باشد. موضوعی که کم و بیش در نشریات مورد توجه قرار گرفته است. به گونه‌ای که در طی دو سال اخیر تعداد نشریات ایرانی نمایه شده در این پایگاه با رشد بسیار چشم گیری مواجه شده است. با این وجود بررسی نشریات حکایت از آن دارد که هنوز بسیاری از نشریات به این پایگاه و نمایه‌سازی نشریه در این پایگاه آنگونه که باید، نپرداخته‌اند.

نداشتن عضویت در پایگاه COPE

بررسی نشریات مختلف نشان داد که بسیاری از نشریات تابع قوانین COPE می‌باشند ولی عضو این کمیته نمی‌باشند لذا با توجه به اهمیت این پایگاه و امتیازات عضویت در این کمیته برای نشریه، ایجاب می‌کند تا خود نشریه در وهله اول و کمیسیون نشریات در وهله دوم تلاش نماید تا زمینه عضویت نشریات در این کمیته فراهم سازند. عضویت در این پایگاه نیز به عنوان یکی از معیارهای اصلی اسکوپوس در بررسی درخواست نشریات متقاضی نمایه‌سازی در این پایگاه می‌باشد، بنابراین عضویت نشریات در کمیته اخلاق ناشران (COPE) باعث ارتقاء سطح عملکرد نشریه گردیده و سطح اطمینان جامعه مخاطبین را به نحوه عملکرد بررسی و داوری و انتشار مقالات را بالا خواهد برد. باقریان و خالقی (۱۳۹۵)، صلح‌جو و نوروزی (۱۳۹۵) و همچنین باقریان (۱۳۹۷) نیز نتایج مشابهی را گزارش نموده‌اند.

تکمیل نبودن اطلاعات اعضای هیات تحریریه

یکی از معیارها و شاخص‌های ارزیابی نشریات از نظر جامعه مخاطبین و همچنین پایگاه‌های معتبر بین‌المللی ترکیب اعضای هیات تحریریه نشریه می‌باشد. از سوی دیگر استفاده از اعضای هیات تحریریه سرشناس و با شاخص هرش بالا باعث خواهد شد که نشریه نیز بتواند از مقبولیت بیشتری برخوردار گردد. متأسفانه بسیاری از نشریات ارزیابی شده در خصوص تکمیل نمودن اطلاعات

سردبیر و اعضای هیات تحریریه همچون نام و نام خانودگی، مرتبه علمی، رشته و تخصص، وابستگی سازمانی به طور کامل (دانشگاه/پژوهشگاه، شهر، کشور)، آدرس وب سایت شخصی (سازمانی)، آدرس ایمیل، شماره تماس، کد ORCID و همچنین شاخص هرش (بر مبنای یکی از پایگاه‌های اسکوپوس یا گوگل اسکالر) اقدام ننموده و یا به صورت ناقص درج شده بود. باقریان و خالقی (۱۳۹۵) نیز تکمیل نبودن اطلاعات اعضای هیات تحریریه را از نکات ضعف نشریات علمی مورد تحقیق خود بیان داشته است.

تاخیر در انتشار (در برخی موارد)

انتشار به موقع از جمله معیارهای بسیار مهم در ارزیابی نشریات می‌باشد اما به دلیل عدم تفاوت نمره زیاد در بین نشریات دارای انتشار به موقع و نشریات دارای یک یا دو شماره تاخیر (حداقل ۲۵ و حداکثر ۵۰ نمره) در فرآیند ارزیابی باعث گردیده است که حتی بسیاری از نشریات دارای نمره الف نیز این تاخیر در انتشار را داشته باشند. تحقیقات سایر محققین همچون صدقی و غفاری هشتجین (۱۳۹۵) و صلح جو و نوروزی (۱۳۹۵) نیز نتایج مشابهی را گزارش نموده است. هر چند که در نشریات انگلیسی زبان به ویژه نشریات فاقد نمایه اسکوپوس این موضوع بیشتر به چشم می‌خورد که یکی از دلایل این هم استقبال کم مخاطبین اینگونه نشریات می‌باشد چرا که نویسندگان مقالات انگلیسی زبان پس از تهیه مقاله خود اولویت خود را بر مبنای نشریات خارجی دارای نمایه و سپس نشریات انگلیسی زبان دارای نمایه و در نهایت نشریات انگلیسی زبان فاقد نمایه داخلی قرار می‌دهند لذا همین امر موجب کاهش ورودی مقالات این طیف از نشریات می‌گردد. استفاده از مشوق‌های لازم جهت دریافت مقاله همچون قرارداد پاداش‌های مناسب برای مقالات دارای بیشترین استناد در یکسال و ... می‌تواند تا حدود زیادی این مشکل نشریات را برطرف نماید.

نداشتن مقاله از نویسندگان سایر کشورها

همان گونه که پیشتر نیز اشاره شد داشتن تنوع در نویسندگان مقالات به ویژه از نظر توزیع جغرافیایی یکی از معیارهای اصلی در پذیرش نشریات برای نمایه شدن در پایگاه‌های معتبر همچون اسکوپوس و وب آو ساینس می‌باشد ولی متأسفانه در نشریات فاقد نمایه و حتی در نشریات فارسی دارای نمایه، این موضوع و مشکل بسیار قابل مشاهده می‌باشد. موضوعی که صدقی و غفاری هشتجین (۱۳۹۵) در تحقیقات خود به آن اشاره نموده بودند. توجه به ظرفیت محققان فارسی زبان با وابستگی دانشگاه‌های

خارجی، استفاده از مقالات سفارشی و ارتقاء کیفیت چکیده مبسوط مقالات از راهکارهای پیشنهادی کوتاه مدت برای رفع این مشکل نشریات می‌باشد.

کامل نبودن توضیحات راهنمای نویسندگان (در برخی موارد)

بخش راهنمای نویسندگان از بخش‌های مهم نشریه برای ارتباط با جامعه مخاطبین به ویژه علاقمندان ارسال مقاله به یک نشریه می‌باشد. هر چه اطلاعات این بخش از نظر محتوایی کامل‌تر باشد میزان رفت و برگشت مقالات بین نویسندگان و متولیان نشریات کمتر خواهد گردید بنابراین متولیان نشریات با تکمیل دقیق اطلاعات این بخش می‌توانند هم خود و هم نویسندگان را از چالش‌های پیش رو خلاص نمایند.

باقریان و خالقی (۱۳۹۵) در تحقیقات خود اعلام نمودند که شاخص‌های مربوط به شناسه دیجیتال (DOI)، سال تاسیس نشریه، سیاست‌های مربوط به دسترسی آزاد به اطلاعات، مجوز حق انتشار و ناشر و همچنین توجه به شاخص سرقت علمی از جمله نکاتی بوده‌اند که به عنوان نقاط ضعف نشریات انگلیسی زبان حوزه علوم پزشکی ایران مشخص گردیدند به گونه‌ای که در کمتر از ۵۰ درصد جامعه آماری بررسی شده توسط ایشان به این موارد توجه شده بود. ایشان همچنین عدم توجه به تکمیل اطلاعات بخش هیات تحریریه را از نکات بارز در این زمینه اعلام نمودند. این در حالی است که صدقی و غفاری هسجین (۱۳۹۵) نداشتن مقالات از نویسندگان بین‌المللی، انتشار به موقع و ضعف در ویراستاری مقالات انگلیسی زبان را از دلایل اصلی عدم پذیرش نشریات انگلیسی زبان علوم پزشکی در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس بیان داشته‌اند.

صلح‌جو و نوروزی (۱۳۹۵) در بررسی موانع نمایه‌سازی نشریات انگلیسی زبان دانشگاه تهران در دو پایگاه وب آو ساینس و اسکوپوس دلایلی همچون تعداد کم استناد دریافتی به مقالات این نشریات، تاخیر در انتشار، نداشتن فرآیند داوری مشخص و نداشتن بیانیه اخلاقی نشر را در این امر موثر دانسته‌اند.

باقریان (۱۳۹۷) در ارزیابی وب‌گاه‌های نشریات حوزه فلسفه بر اساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی با بیان اینکه حضور این نشریات در پایگاه‌های عمومی و اختصاصی معتبر بین‌المللی بسیار ضعیف است دلایلی همچون عدم توجه به کد شناسه مقالات، نداشتن مجوز CC، روشن نبودن اطلاعات بخش اخلاق و قوانین نشریات را از مهمترین نقاط ضعف نشریات حوزه فلسفه بیان داشتند.

ماحصل توجه به موارد بالا موجب می‌گردد که میزان شناخته شدن نشریه و در نتیجه میزان ضریب استنادی به این نشریات کاهش یابد چرا که معمولاً نشریات در هر پایگاهی که نمایه می‌گردند با توجه به میزان استنادات صورت گرفته به مطالب منتشر شده در هر نشریه و همچنین با توجه به حوزه موضوعی خود نشریه، در تقسیم‌بندی چارکی پایگاه قرار می‌گیرد. بررسی کلیه نشریات دارای اعتبار کمیسیون نشریات علمی وزارت عتف بر اساس وضعیت نمایه شدن آنها در سه پایگاه WoS، ISC و Scopus نشان داد که تعداد نشریات دارای جایگاه چارکی اول نسبت به کل نشریات موجود در این پایگاه‌ها حجم بسیار کمتری را به خود اختصاص می‌دهند به نحوی که مثلاً با وجود نمایه شدن ۱۵۷ نشریه در پایگاه اسکوپوس، تنها ۷ نشریه در چارک اول قرار داشت یا از ۷۱ نشریه نمایه شده در وب آو ساینس تنها ۲ نشریه در این چارک قرار داشت (جدول ۹) که خود این امر نیز بر استاندارد سازی و ارتقاء نمایه‌سازی نشریات در این پایگاه‌ها تاکید دارد.

جدول ۹- وضعیت چارک بندی نشریات علمی در پایگاه‌های مختلف

پایگاه	تعداد کل نشریه نمایه شده	چارک اول (Q1)	چارک دوم (Q2)	چارک سوم (Q3)	چارک چهارم (Q4)	فاقد چارک
Scopus	۱۵۷	۷	۱۹	۴۸	۵۰	۳۳
WoS	۷۱	۲	۸	۱۳	۶	۴۲
ISC	۱۳۶۰	۳۹۲	۳۰۷	۲۱۲	۱۷۲	۲۷۷

۵- بحث:

نتایج این تحقیق نشان داد که توجه به جایگاه و رتبه علمی کشور نکته بسیار مهمی است و با توجه به اینکه عامل اصلی بیان رتبه هر کشور بر اساس تعداد مقالات نمایه شده در پایگاه‌های معتبر بین-المللی همچون اسکوپوس و وب آو ساینس می‌باشد لذا افزایش آمار مقالات در این پایگاه‌ها همواره باید مورد توجه قرار گیرد. از سوی دیگر بانک اطلاعات این پایگاه‌ها بر مبنای مقالاتی می‌باشند که در نشریات نمایه شده در این پایگاه‌ها وجود دارند یعنی یک همبستگی مستقیمی بین تعداد نشریات نمایه شده در این پایگاه‌ها و تعداد آمار مقالات می‌توان مشاهده نمود که خود این امر تا حدود زیادی اهمیت نمایه‌سازی نشریات در این پایگاه‌ها را نشان می‌دهد.

در حال حاضر فرآیند ارزیابی و رتبه‌بندی نشریات علمی در کمیسیون نشریات علمی بر اساس مواردی است که کمتر به محتوای کیفی مقالات پرداخت می‌شود همچنین شاخص‌های کلیدی که

معمولاً در نمایه‌سازی نشریات در پایگاه‌ها معتبر بین‌المللی همچون اسکوپوس و وب آو ساینس مورد توجه قرار می‌گیرد را شامل نمی‌گردد و این امر ضرورت بررسی و تعیین شاخص‌های استاندارد برای ارزیابی نشریات را دو چندان می‌نماید. بر همین اساس در این تحقیق تلاش گردید تا ضمن بررسی اجمالی شاخص‌های ارزیابی نشریات در کمیسیون نشریات و همچنین بررسی دقیق شاخص‌های ارزیابی پایگاه‌ها اسکوپوس و وب آو ساینس، شاخص‌های را به منظور ارزیابی مجدد نشریات دارای رتبه بین‌المللی و "الف" انتخاب و ضمن وزن‌دهی آنها، مجدداً نشریات بر این اساس مورد ارزیابی قرار داد.

با توجه به اهمیت میزان استنادات صورت گرفته به مطالب منتشر شده در هر نشریه و همچنین با توجه به حوزه موضوعی خود نشریه، ضرورت دارد تا کلیه نشریات دارای اعتبار کمیسیون نشریات علمی وزارت عتف که در حال حاضر در سه پایگاه WoS، JSC و Scopus نمایه می‌شوند به این موضوع توجه نموده و تلاش نمایند تا با اجرای استانداردهای لازم و انجام فعالیت‌های لازم از قبیل چاپ مقاله از افراد سرشناس جهانی و یا دعوت از افراد برجسته جهت عضویت در هیات تحریریه نشریه، میزان بازدید از نشریه و مقالات چاپ شده در نشریه را بالا ببرند تا در جایگاه مناسب حوزه تخصصی خود قرار گیرند.

نتایج نشان داد که عدم حضور اکثر نشریات علوم انسانی در پایگاه‌های تخصصی نشان از عدم آگاهی این گروه از نشریات با پایگاه‌های تخصصی نمایه‌کننده حوزه موضوعی آنهاست. بنابراین برگزاری کارگاه‌های آموزشی در این زمینه از طرف کمیسیون نشریات می‌تواند بسیار موثر باشد. اقدامی که نتیجه آن را در معرفی پایگاه دواج به نشریات علمی و در نتیجه، نمایه شدن ۲۱۶ نشریه از ۳۴۷ نشریه ارزیابی شده می‌توان مشاهده نمود به گونه‌ای که باعث شد تا بخش زیادی از نشریات نمایه شده در این پایگاه به نشریات گروه‌های علوم انسانی مربوط باشد.

عمده مشکلات نشریات گروه الف که در این بررسی مشخص گردیدند به ترتیب اهمیت عبارتند از: نداشتن عضو هیات تحریریه بین‌المللی، نداشتن عضویت در پایگاه‌های تخصصی، نداشتن نمایه پایگاه DOAJ، نداشتن عضویت در پایگاه COPE، تکمیل نبودن اطلاعات اعضای هیات تحریریه، تاخیر در انتشار (در برخی موارد)، نداشتن مقاله از نویسندگان سایر کشورها، کامل نبودن توضیحات راهنمای نویسندگان (در برخی موارد) که ضرورت توجه به آنها و تلاش در جهت رفع آنها از طرف نشریات ضروری می‌باشد.

تکمیل نمودن اطلاعات سردبیر و اعضای هیات تحریریه همچون نام و نام خانودگی، مرتبه علمی، رشته و تخصص، وابستگی سازمانی به طور کامل (دانشگاه/پژوهشگاه، شهر، کشور)، آدرس وب سایت شخصی (سازمانی)، آدرس ایمیل، شماره تماس، کد ORCID و همچنین شاخص هرش (بر مبنای یکی از پایگاه‌های اسکوپوس یا گوگل اسکالر) موجب جلب مخاطبین بیشتر و همچنین افزایش مقبولیت در بین محققان آن حوزه می‌گردد. همچنین استفاده از اعضای هیات تحریریه سرشناس و با شاخص هرش بالا باعث خواهد شد که نشریه در بین سایر نشریات هم حوزه، بهتر رویت گردد.

تقدیر و تشکر:

نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از موسسه تحقیقات سیاست علمی کشور برای تامین اعتبار اجرای طرح تقدیر و تشکر نمایند.

فهرست منابع

- ۱- باقریان، نجمه. ۱۳۹۷. ارزیابی وب‌گاه‌های نشریات حوزه فلسفه بر اساس شاخص‌های نمایه‌سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی. *فصلنامه پژوهش‌های فلسفی کلامی* ۲۰(۱): ۲۰۲-۲۲۵.
- ۲- باقریان، نجمه و نرگس خالقی. ۱۳۹۵. حضور شاخص‌های نمایه‌سازی مورد نظر پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی در وب‌گاه نشریات انگلیسی حوزه علوم پزشکی ایران. مجموعه مقاله‌های دومین همایش ملی نشریات علمی کشور، به کوشش محمد امین عرفانی منش، مهدی رحمانی، مریم انصاری. تهران. *کتابدار*. ص ۵۲۱-۵۳۸.
- ۳- صدقی، شهرام و سمیه غفاری هنجین. ۱۳۹۵. ارزیابی مطابقت مجلات انگلیسی زبان علوم پزشکی ایرانی با معیارهای عینی پذیرش مجلات در پایگاه اطلاعاتی Scopus. *مدیریت اطلاعات سلامت*. ۱۳(۶): ۴۳۱-۴۲۶.
- ۴- صلح‌جو، نیلوفر و علیرضا نوروزی. ۱۳۹۵. موانع نمایه‌سازی مجله‌های انگلیسی زبان دانشگاه تهران در وب آو ساینس و اسکوپوس. مجموعه مقاله‌های دومین همایش ملی نشریات علمی کشور، به کوشش محمد امین عرفانی منش، مهدی رحمانی، مریم انصاری. تهران. *کتابدار*. ص ۱۸۵-۲۰۰.
- ۵- میرزائی، الهام. ۱۳۹۵. بررسی، شناسایی و اولویت‌بندی معیارهایی جهت ارزیابی نشریات علمی: دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی حوزه علوم انسانی. مجموعه مقاله‌های دومین همایش ملی نشریات علمی کشور، به کوشش محمد امین عرفانی منش، مهدی رحمانی، مریم انصاری. تهران. *کتابدار*. ص ۶۹-۸۴.
- ۶- بی‌نام. ۱۳۹۰. آئین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور، دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی، ۱۱ صفحه

- ۷- پوربندانی، محمد اسماعیل، فاطمه رضوانی پاکپور لنگرودی و ابوذر رضوانی. ۱۳۹۵. بررسی شاخص‌های ارزیابی دو نظام رتبه‌بندی نشریات سالمندی. *سالمندی*، (۲) ۲۷-۳۵.
- ۸- خان چمنی، جمشید. ۱۳۸۴. مراحل فهرست شدن نشریات در بانک اطلاعات علمی ISI. *رهیافت*، (۱) ۳۵: ۶۰-۶۴.
- ۹- رضوانی، مهدی، ۱۳۹۶. راهنمای نمایه سازی نشریات در پایگاه‌های معتبر علمی. *مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور*، ۶۷ صص.
- ۱۰- رضوانی، مهدی و احسان احتشام نژاد. ۱۴۰۲. مجموعه آیین‌نامه‌ها، شیوه‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی مصوب معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، ۲۷۳ صص.
- ۱۱- زرگر، بتول و مهدی محمدی. ۱۳۹۷. ارزیابی عملکرد نشریات علمی معتبر ایران در حوزه حسابداری و مالی. *علم سنجی کاسپین*. (۲) ۲۵-۳۶.
- ۱۲- سایت کمیسیون نشریات علمی دانشگاه آزاد اسلامی به آدرس <https://eval.journals.iau.ir>
- ۱۳- سایت کمیسیون نشریات حوزه علمیه به آدرس <https://pazhohesh.ismc.ir>
- ۱۴- سایت کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به آدرس <https://journals.research.ac.ir>
- ۱۵- سایت کمیسیون نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به آدرس <https://journals.msrt.ir>
- ۱۶- سهیلی، فرامرز. ۱۳۸۵. تحلیل پیوندهای وب سایت‌های نانو فناوری با استفاده از روش‌های دسته‌بندی خوشه ای، عامل تاثیر گذاری وب و ترسیم نقشه دو بعدی. پایان نامه کارشناسی ارشد، *دانشگاه شهید چمران*، اهواز.
- ۱۷- صالحی، کیوان و حسین رحیمی. ۱۳۸۵. تبیین فرآیند ارزیابی نشریات در موسسه اطلاعات علمی (آی اس ای). *فصلنامه کتاب*، ۶۶: ۱۴۱-۱۶۰.
- ۱۸- صبوری، علی اکبر. ۱۳۸۴. ارزیابی نشریات ایرانی فهرست شده در موسسه اطلاعات علمی (ISI). *رهیافت*، ۳۶: ۵۲-۶۳.
- ۱۹- صبوری، علی اکبر. ۱۳۸۲. استانداردسازی نشریات علمی و معیارهای ارزیابی نشریات ISI. *رهیافت*، (۱) ۲۹: ۸۳-۸۸.
- ۲۰- صیامی، زینب و مهدی محمدی. ۱۴۰۲. ارزیابی وب سایت نشریات علمی حوزه علوم تربیتی بر اساس شاخص‌های نمایه سازی پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی بین‌المللی پژوهش در روش‌های آموزش (۱): ص ۷۹-۱۰۰.
- ۲۱- طاهری، مرتضی، ۱۴۰۲. نمایه سازی نشریات علمی در پایگاه‌های تخصصی و استنادی معتبر بین‌المللی، *مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور*، ۲۱۰ صص.
- ۲۲- میر حیدری، مریم السادات و محبوبه غفوری. ۱۳۹۷. ارزیابی وب سایت نشریات تخصصی و علمی حوزه مطالعات ایران‌شناسی. *فرانما*، (۳) ۱۵-۲۵.

References

- 23- Garefield, E. 1979. Citation indexing. *Johen Wiley & Sons*, New York.
- 24- Kalita, D; Mahanta, P. (2016). An empirical evaluation of top Indian journals. In M. Sakia H. K. Kaul & S. Kaul (Ed), Knowledge Library and Information Networking: Proceedings of the National Convention on Knowledge, *Library and Information Networking*. Pp: 247-256. Tezpur: DELNET.
- 25- Meyers, B.; Beebe, L. The Future of the Print Journal. A White Paper Prepared for The Sheridan Press. Hanover, PA: *The Sheridan Press*. 1999. [on-line]. Available: http://www.sheridanpress.com/PDF_docs/futureprintjrnl.pdf
- 26- Ming-tong, X. U. 2011. On the Construction of University Journal Website from the Establishment of Evaluation Indexes. *Journal of Changchun Normal University*, 7, 049.
- 27- Ramin S, Shirazi AS. 2012. Comparison between Impact factor, SCImago journal rank indicator and Eigenfactor score of nuclear medicine journals. *Nuclear Medicine Review* 15(2): 132-6
- 28- Wang Q, Waltman L. 2016. Large-scale analysis of the accuracy of the journal classification systems of Web of Science and Scopus. *Journal of Info metrics* 10(2): 347-64

زود آید
ویدایش نشده

Evaluation of the status of scientific journals, rank A, of MSRT, based on the desired indicators of Scopus and WoS

Ehsan Ehteshamnejad

Assistant Professor STI Financing & Economics, NRISP, Tehran, Iran, Email: ehkamizi24@yahoo.com

Mehdi Ramezani

PhD Agronomy, Guilan University, Rasht, Iran, Email: mramezani206@gmail.com

Mehdi Pakzad Bonab

Assistant Professor in Science and Technology Policy, NRISP, Tehran, Iran, Email: pakzad@nrisp.ac.ir

Extended Abstract:

Introduction: The indexing of scientific journals in international databases such as Scopus is considered as one of the policies of the Ministry of Science, Research and Technology for reasons such as being effective in increasing the visibility of scientific journals and also improving the scientific ranking of the country at the world level. A policy that starts with the determination of evaluation indicators and rankings of journals and continues with the holding of indexing workshops and finally ends with the indexing of journals in reliable databases. In this direction, paying attention to financial support for the indexing of journals is an issue that has not been addressed much, and perhaps it can be mentioned as one of the main and necessary elements in the issue of indexing of journals.

Materials and Method: In this research, 347 journals rated "A" and "International" by the Scientific journals Commission of the Ministry of Science, Research and Technology 9th June 2024 were examined while examining the indicators used in the evaluation of journals as well as the main criteria required by reliable databases for indexing journals. According to the review of the criteria for the acceptance of journals in order to index journals in reliable databases, finally 20 quality indicators were determined and based on the weighted value of the indicators, these journals were evaluated. The

results of the surveys showed that between 2021 and 2022, the number of A-rated and international journals has grown significantly. The evaluation results based on educational groups also showed that most of the journals with "international" rating were in the basic sciences group and most of the journals with "A" rating were in the humanities group.

Main findings: Also, the overall range of scores of journals was between 0.44 to 1.21. Meanwhile, the range of points obtained for journals with the Scopus index was between 0.5 and 1.21 and for other journals between 0.44 and 1.06. From the point of view of publication indexing in specialized databases, the results indicated that 161 journals have no index and 231 journals also have an index in the specialized database. The results of the investigations indicated that in 253 journals, the articles had DOI codes, but the articles of 94 journals did not have DOI codes.

Discussion and conclusions: In general, not having an international editorial board member, not having a membership in specialized databases and DOAJ database, not having a membership in the COPE database, not completing the information of the editorial board members, delay in publication, articles not having diversity authors distribution and not be complete descriptions of the authors' guides have been among the major problems of Group A journals. Targeted financial support for journals, along with monitoring the standardization of journals and finally holding continuous educational workshops, can provide motivation for indexing journals in international reliable databases and provide the basis for improving the scientific status of the country at the global level.

Keywords: scientific journals, indexing, database, evaluation indicators

احسان احتشام نژاد: متولد سال ۱۳۶۰ دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته حسابداری از دانشگاه علامه طباطبایی است. ایشان هم‌اکنون استادیار گروه پژوهشی تامین مالی و اقتصاد علم، فناوری و نوآوری موسسه تحقیقات سیاست علمی کشور است. تامین مالی و اقتصاد آموزش عالی از جمله علایق پژوهشی وی است.

مهدی رمضانی: متولد سال ۱۳۵۹ دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته زراعت از دانشگاه گیلان است. ایشان هم‌اکنون کارشناس گروه زراعت و اصلاح نباتات دانشکده علوم کشاورزی دانشگاه گیلان است. علم سنجی، تحلیل داده و سیاستگذاری علم و فناوری از جمله علایق پژوهشی وی است.

مهدی پاکزاد بناب: متولد سال ۱۳۵۸ دارای مدرک تحصیلی دکتری در رشته سیاست گذاری علم و فناوری از دانشگاه تهران است. ایشان هم‌اکنون استادیار گروه پژوهشی ارزیابی سیاست ها و پایش علم، فناوری و نوآوری موسسه تحقیقات سیاست علمی کشور است. پایش STI، ارزیابی سیاست‌ها و پایش علم و فناوری و نوآوری و نظام نوآوری منطقه‌ای از جمله علایق پژوهشی وی است.

